Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno,dnia 7 lipca 1931 r.- 475.

T r e ś ć n u m e r u:

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ"

O
------oo oo------
--ooOoo--
§

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t u v o s A i d a s" o z a t a r g u w i l e ń s k i m w z w i ą z k u z o p i n j a m i d z i e n n i k a r z y e s t o ń s k i c h i f i ń s k i c h.

"Lietuvos Aidas" Nr.I46 z dn.3.VII.I93I r.art.pod tytułem "N o n m i r a r i "

Streszczenie:

Bawili na Litwie przed kilku dniami dziennikarze fińscy i estońscy .Przybyli oni nietylko z wizytą,lecz również dla zapoznania się jaknajbardziej wszechstronnego z Litwą.Na wyjezdnem goście oświadczyli że największe wrażenie wywarł na nich most w Oranach na którym znajduje się płot z drutu kolczastego a po obu stronach przechadzają się uzbrojeni żołnierzy i policjanci.Gościom wydawało się rzeczą niezrozumiałą żeby dwa narody które w ciągu 40 lat żyły wspólnym życiem państwowym i niegdyś tak się szczyciły braterstwem obecnie od I2 lat spoglądały na siebie poprzez drut kolczasty. Goście wysunęli sami problem stosunków polsko-litewskich poświęcając dla ich wyjaśnienia sporo czasu.Opinje dziennikarzy estońskich i fińskich w tej sprawie przedstawiają się jak następuje:

"Litwini spokrewnieni ze Słowianami ,przez szereg stuleci przeżytych w bliskiem zespoleniu z Polską nie mogli nie ścieśnić tych więzów pokrewińsktwa .To też toczący się obecnie zatarg ma charakter raczej rodzinnego sporu,powiedzmy-sprzeczki małżeńskiej ,czego dowodzi fakt ,iż Polską rządzi człowiek ,pochodzący z Litwy i uważający się za Litwina ,poza nim zresztą wielu Litwinów zajmuje w Polsce wyższe stanowiska ,nie wypierając się swego pochodzenia ,a nawet wręcz niem się chlubiąc.Jak,gdy ojciec z matką się posprzecza a dzieci na obozy się dzielą ,jedne ojca ,inne zaś matki trzymając stronę -taki nastąpił rozdział między synami jednego narodu.Jak przeważnie w sporach rodzinnych się zdarza ,zatarg wileński jest skutkiem wpływów obcych/tu "Liet.Aidas"od siebie zaznacza ,iż jakkolwiek goście wyraźnie się nie wypowiedzieli ,znać było jednak ,iż Berlin i Moskwę mają na myśli/,że zaś spory rodzinne zazwyczaj kończą się zgodą i przymierzem -zatarg polsko-litewski również takie winien mieć zakończenie .Tem więcej iż wobec niebezpieczeństwa ,grożącego ze wschodu i zachodu całkowitą zagładą ,istnieje nieodparta konieczność łączenia swych sił ku wspólnej obronie ,i to jaknajśpieszniej.Zaprawdę -czas już,by Litwa przestała być narzędziem w ręku obcych."

"Lietuvos Aidas" od siebie zaopatruje powyższe opinje w uwagi następujące:

"Nie możemy wprawdzie utrzymywać ,iż całe społeczeństwo Estonji i Finlandji podzielają te poglądy ,gdyż wyrazili je tylko niektórzy z bawiących w Litwie gości,lecz ponieważ byli to przedstawiciele urabiających opinję poważnych organów prasy -można wnosić ,iż zapatrywania ich podzielają szersze koła zagranicy .Rzecz prosta,nie należy żywić urazy o tak mylny pogląd ,gdyż jasnem jest ,iż zarówno Estończycy ,jak i Finnowie są nam szczerze przychylni ,zaś błędne zdania ,jakie wypowiadali ,są wynikiem po części naszego zaniedbania i bezczynności ,a po części owszem umiejętnej propagandy polskiej. Obowiązkiem naszym naszym jest przeciwstawic jej naszą kontrpropagandę ,zaś udział w tej akcji winno wziąść całe społeczeństwo,nie spychając całej roboty na państwo i rząd ,które wszystkiemu podołać nie są w stanie .Nie obawiajmy się zanudzić słuchaczów ,mówiąc ciągle o sprawie nas talko interesującej :gdyby oni byli w tej sytuacji-postępowaliby to samo.Nie posiadając dość siły by sprawiedliwość sobie wywalczyć ,możemy tylko apelować do świata ,nie pozwalając mu o sobie zapomnieć.Należy w tym kierunku wykorzystać zawarte z sąsiadami układy prasowe ,zacieśniając jednocześnie z nimi kontakt , rozszerzając i pogłębiając stosunki.Już i teraz wyraźnie się odczuwa zmiana nastrojów zagranicą na naszą korzyść.

Wiemy wprawdzie ,iż ani Estończycy ,ani Finnowie nie decydują w naszym sporze z Polską ,tem niemniej jednak ważnem jest ,jak się oni na tę sprawę zapatrują.Jeszcze dziś nie jest zapóźno nadrobić dotychczasowe zanidbanie".

K r o n i k a .

T e k s t l i t e w s k o-ł o t e w s k i e j k o n w e n c j i s z k o l n e j .Podajemy poniżej dosłowny tekst litewsko-łotewskiej konwencji szkolnej podpisanej w dniu 25.I .1931 r. w Rydze:

P r e z y d e n t R e p u b l i k i l i t e w s k i e j z jednej strony i P r e z y d e n t R e p u b l i k i Ł o t e w s k i e z drugiej strony:

chcąc uporządkować kwestję szkół,które są albo będą otwarte na Litwie dla dzieci pochodzenia łotewskiego,w Łotwie dla dzieci pochodzenia litewskiego ,postanowili podpisać konwencję szkolną i w tym celu wyznaczyli swych pełnomocników mianowicie:

P r e z y d e n t Republiki Litewskiej:Jego Ekscelencję pana Józefa Tubelisa Premjera Litwy ,Ministra Skarbu,Ministra Spraw Zagranicznych ..

P r e z y d e n t Republiki Łotewskiej:Jego Ekscelencję pana Hugo Celminasza ,Premjera Łotwy,Ministra Spraw Zagranicznych,

którzy zamieniwszy swe pełnomocnictwa ,znalezione w dobrej i należnej formie,ułożyli się co do następujących zasad:

Artykuł 1.

Litwa zakłada i utrzymuje szkoły początkowe albo specjalne klasy dla dzieci pochodzenia litewskiego bez różnicy wyznania ,jeżeli liczba dzieci od 7 do 14 lat ,które obowiązane są uczęszczać do tych szkółn ,jest nie mniejsza od 20 w granicach samorządu /Gminnego lub miejskiego/ i przyległego do niego terytorjum,nie dalej 3,5 od jego granicy.

Artykuł 2

Jeżeli liczba uczniów w szkole jedno-albo dwuoddziałowej przewyższa 40 albo w szkole trzy -i więcej -oddziałowej przewyższa 35 wówczas dla każdej z tych szkół wynajmuje się dwuch nauczycieli.

Artykuł 3.

Jeżeli liczba uczniów pochodzenia łotewskiego w szkole litewskiej albo liczba uczniów pochodzenia litewskiego w szkole łotewskiej jest mniejsza od 20,lecz większa od 9 wówczas tym uczniom ,na żądanie ich rodziców ,wykłada się ich język ojczysty ,jako oddzielny przedmiot nauczania.

Dzieci pochodzenia mieszanego będą uczęszczali do tych szkół , które wybiorą ich rodzice.

Artykuł 4.

Przewidziane w art.I-ym szkoły zakłada administracja szkół,skoro tego zażądają na podstawie nienijszej konwensji zainteresowane osoby lub organizacje .Szkoły te utrzymuje i zaopatruje we wszelkie przybory samorząd lokalny albo odnośne ministerstwa oświaty,uposażenie nauczycieli zapew ia rząd.

Artykuł 5.

Nauczycieli wyznacza się i zwalnia na podstawie obowiązujących w odnośnem państwie ustaw.

Osoby,które nabyły prawa nauczycielskie w Litwie ,będą korzystały z tych praw w szkołach albo klasach litewskich w Łotwie.Osoby, które nabyły prawa nauczycielskie w Łotwie ,będą korzystały z tych praw w szkołach albo klasach łotewskich w Litwie.

Kierownicy wyżej wymienionych szkół początkowych i średnich powinni znać język litewski i łotewski.

Za zgodą Ministra Oświaty ,będą udzielane zezwolenia na pracę pedagogiczną dla nauczycieli -obywateli drugiego układającego się kraju.

Artykuł 6.

We wskazanych w artykułach pierwszym i 7 szkołach nauczanie odbywa się w języku ojczystym uczniów .Język państwowy będzie wykładany ,jako przedmiot obowiązujący ,w szkołach początkowych zaczynając od drugiego roku nauczania ,zaś w innych szkołach -uczniom wszystkich klas .Programy będą uzgodnione z obowiązującemi w odnośnem państwie ustawami.Programy te obejmują również historję i geo-

-grafję drugiego układającego się kraju.

Artykuł 7.

Cześć procentowa wydawanych przez państwo sum na potrzeby szkół średnich i gimnazjów ,odpowiadająca liczbie ludności pochodzenia łotewskiego w Litwie i pochodzenia litewskiego w Łotwie ,będzie przeznaczona przez odnośne państwo na utrzymanie łoteskich szkół średnich i gimnazjów w Litwie i litewskich szkół średnich i gimnazjów w Łotwie.

Artykuł 8.

Jeżeli rodzice,mieszkając w granicach jednego z układających się państw ,chcą posyłać swe dzieci do swej szkoły narodowej znajdującej się w granicach innego państwa /np.łotysze litewscy do szkół w Łotwie i odwrotnie/ to w tym względzie nie będzie się stawiało przeszkód ani z jednej ,ani z drugiej strony.

Zasady dotyczące poznania języka państwowego historji i geografji tego państwa ,którego obywatelami są uczniowie ,zostaną opracowane oddzielnie przez ministerstwa oświaty każdego z układających się krajów.

Artykuł 9.

Potrzebne do wykonywania niniejszej konwensji instrukcje zostaną wydane za porozumieniem ministerstw oświaty obu układających się krajów.

Artykuł 10.

Konwencja niniejsza zostanie ratyfikowana .Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbędzie się w Kownie w najprędszym czasie .Konwencja nabierze mocy prawnej w piętnastym dniu po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych i będzie ważna w ciągu dwuch lat.Uważana ona będzie za przedłużoną na czas nieograniczony za cichem porozumieniem ,jeżeli żadna ze stron nie odwoła jej na trzy miesiące przed upływem terminu .Jeżeli konwencja zostanie przedłużona za cichem porozumieniem ,każda strona będzie miała prawo w każdej chwili wymówić niniejszą konwencję ,a wówczas jej moc prawna skończy się po upływie trzech miesięcy od dnia wymówienia.

Zatwierdzając to wyżej wymienieni Pełnomocnicy podpisali niniejszą konwencję .

S p o r z ą d z o n e w Rydze w dwuch egzemplarzach dnia 25 stycznia 1931 r.

/-/J.Tubelis /-/ H.Celminsz.

Ja A n t o n i SMETONA ,Prezydent Republiki Litewskiej ,po zbadaniu i zaznajomieniu się z rzeczoną konwencją ,na podstawie art. 48 Konstytucji Państwa Litewskiego ,oświadczam ,że akceptuję ją, przyjmuję ją ,ratyfikuję i w imieniu Republiki Litewskiej zobowiązuję się niewzruszenie jej się trzymać.

Dla stwierdzenia tego podpisuję nienisze pismo i stawiam pieczęć Republiki.

Działo. się w Kownie -dwudziestego siódmego kwietnia 1931 r.

/-/A.Smetona.

/-/.J.Tubelis.

Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się dn.1-ego maja b.r. "

"Berl.Tag." o z a k a z i e d e b i t u p i s m n i e m i e c k i c h n a L i t w i e .W związku z zakazem debitu pism niemieckich na Litwie "Königsberger Hartungsche Zeitung" i "Ostpreussische Zeitung" pisze "Berl.Tag" co następuje:Należy przypuszczać iż zakaz debitu zostanie odwołany gdyż wydany został z powodów jedynie pozornie nieprzyjaznych tendencyj względem Litwy.

---oooo0oooo---